

УДК 027.021:004.738.5:005

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ WEB- ТА LIB-СТАНДАРТІВ У ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК

Зінченко І. І.¹, Ольшевська О. В.², Сакалюк О. Ю.³, Козуб О. О.⁴, Волкова А. Ю.⁵, Титуренко Ж. А.⁶, Харахаш О. В.⁷, Шершун О. О.⁸

^{1,2,3,4,5,6,7,8} Одеська національна академія харчових технологій, Одеса, Україна

ORCID: ²<https://orcid.org/0000-0002-4512-3915>, ³<https://orcid.org/0000-0002-5051-518X>, ⁴<https://orcid.org/0000-0002-0481-9203>, ⁵<https://orcid.org/0000-0002-4414-6592>, ⁶<https://orcid.org/0000-0001-6774-1688>, ⁷<https://orcid.org/0000-0002-7405-4517>, ⁸<https://orcid.org/0000-0002-0914-7362>

E-mail: ¹lib.onaft@gmail.com, ²olshevska.olga@gmail.com, ³sakaliuk.olexiy@gmail.com,

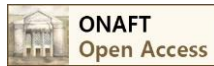
⁴oksana.olegovna.kozub@gmail.com, ⁵volkovanastasia.w@gmail.com, ⁶janettrnk@gmail.com, ⁷sash.harahash@gmail.com,

⁸aleksander.shershun@gmail.com

Copyright © 2021 by author and the journal “Automation of technological and business – processes”.

This work is licensed under the Creative Commons Attribution International License (CC BY).

<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

DOI:

Анотація. У цифрову еру найголовнішим засобом комунікації між читачем і академічною бібліотекою є мультимедійні продукти. Відповідно, з впровадженням нових технологій повністю змінюється система бібліотечного менеджменту. Зараз в більшість процесів діяльності бібліотек імплемтують веб ресурси. Правильний менеджмент допомагає бібліотечним працівникам більш якісно і оперативно обслуговувати користувачів і виконувати постійно змінні виклики часу. Системи управління бібліотекою і веб ресурси допомагають використовувати ключові принципи тайм-менеджменту для заощадження часі. Правильно запроваджене програмне забезпечення дозволяє керувати процесом обслуговування користувача від моменту замовлення примірника до його розподілення на відповідного читача. Для цього залучають у автоматизовану діяльність всі відділи бібліотеки (комплектування, обробки, обслуговування). І як наслідок, виконується постійний моніторинг в реальному часі шляхом використання інформаційно-управляючої системи. Метою даного дослідження був аналіз бібліотечного менеджменту, як інструменту, який дозволяє сучасним бібліотекам комунікувати з відвідувачами і налагодити діяльність всіх структурних підрозділів. Також метою є проведення аналізу, наскільки стандарти Web та Library впливають на розвиток академічної бібліотечної справи. Ядро сучасної інформаційної епохи - це користувачі. Отже, бізнес-процес бібліотеки, орієнтований на читача, повинен бути побудований, відображаючи потреби сучасного світу і задовольняти мінливі потреби читачів.

Abstract. In the digital age, multimedia products are the most important means of communication between the reader and the academic library. Accordingly, with the introduction of new technologies, the library management system is completely changing. Web resources are now being implemented in most library processes. Proper management helps librarians to better and more efficiently serve users and perform ever-changing time calls. Library management systems and web resources help use key time management principles to save time. Properly implemented software allows you to manage the customer service process from the moment of ordering a copy to its distribution to the appropriate reader. For this purpose, all departments of the library (acquisition, processing, maintenance) are involved in automated activities. As a result, continuous real-time monitoring is performed by using an information and management system. The purpose of this study was to analyze library management as a tool that allows modern libraries to communicate with visitors and establish the activities of all departments. The aim is also to analyze the extent to which Web and Library standards affect the development of academic library work. The core of the modern information age is users. Therefore, the library business process of the reader-oriented library must be built to reflect the needs of the modern world and meet the changing needs of readers.

Ключові слова: бібліотека, бібліотечний менеджмент, бізнес-процес бібліотеки, Web-стандарти, Lib-стандарти, інформаційні технології

Keywords: library, library management, library business-process, Web-standards, Lib-standards, information technologies

Відповідати вимогам, що пред'являються бібліотекам сьогодні, бути затребуваними у користувача - означає забезпечити відповідність новим технологіям і формам функцій бібліотеки.

Цифровізація, поява альтернативних джерел інформації, перевага онлайн спілкування користувача інформації та бібліотеки, мінливий стиль життя (наушники, планшети, ноутбуки та смартфони - незамінний атрибут) - все це внесло істотні корективи в діяльність і бібліотек закладів вищої освіти (ЗВО). Деякі напрямки роботи поступово переміщуються в інтернет. І тут дуже важливо саме відповідати. Тому що, особливість вузівської бібліотеки бути одним з індикаторів вимірювання якості освіти.

Хочеться звернути увагу на те, що в українських вишах на сьогодні накопичено достатній досвід для забезпечення змінним вимогам і парадигмам.

У недавно представленій УБА - Заява ВГО Українська бібліотечна асоціація (1 лютого 2021р.) - говорилося про те, які конкретно кроки необхідно зробити, щоб відповідати статусу сучасної бібліотеки ЗВО, треба мати:

- автоматизовані бібліотечні інформаційні системи (АБІС);
- системи автоматизації процесу оцифрування документів і створення зокрема електронних бібліотек та репозитаріїв;
- програмне забезпечення для автоматизації роботи з віддаленими електронними ресурсами;
- інтегровані бібліотечні системи нового покоління, які автоматизують роботу з усіма типами бібліотечних ресурсів в одному програмному рішенні;
- пошукові системи, призначені для організації доступу до всіх ресурсів однієї бібліотеки або декількох бібліотек (зведені каталоги) через єдиний веб-інтерфейс [1].

Згадаймо принцип Парето. Принцип Парето або Закон Парето (також відомий як правило Парето, правило 80—20 і принцип малої кількості причин) - емпіричне правило, яке стверджує, що для багатьох явищ 80 відсотків наслідків спричинені 20 відсотками причин. Ця ідея знайшла застосування у багатьох галузях. Наприклад, 20% злочинців скоюють 80% злочинів, 20% водіїв створюють 80% аварій, 20% покупців дають 80% прибутків [2].

Спробуємо, виходячи з нього, пройти по запропонованим УБА «необхідно» і «існує» привести у відповідність наші можливості та наші завдання. Для того, щоб бібліотека змогла надати користувачеві необхідний сервіс, вона повинна підготувати себе технічно.

Комп'ютери та периферія. Важливою технологічною складовою є сучасні комп'ютери, графічні станції, інший інструментарій, що підходить для студентів різних спеціальностей у вирішенні поставлених завдань. Останні 10 років стандарти до апаратного забезпечення відчували досить серйозне зростання, тому що створювалися нові, досконаліші програмні забезпечення для різного роду завдань. Отже, не варто забувати про те, що комп'ютери (або їх комплектуючі) слід оновлювати з періодичністю від 2 до 5 років (в залежності від цільового призначення й умов роботи).

Придбання й встановлення АБІС. У нашому випадку це була АБІС «УФД/бібліотека», розроблена ТОВ «Український фондів дім». У 2019 році ми придбали нову третю версію, що дозволяє автоматизувати максимум: від замовлення й обліку надходжень до надання інформаційного продукту користувачеві. Позитивним було те, що встановлення нової версії велось у тісній співпраці з компанією. Виробничі наради й апробація проходили офлайн і онлайн. Ефективність такої співпраці забезпечила гідні показники. Система забезпечує автоматизацію основних виробничих циклів бібліотеки, а саме: каталогізацію, бібліографію, комплектування, видачу та повернення літератури, облік масових заходів, підготовку статистичних звітів щодо використання фонду та обслуговування читачів. Система орієнтована на використання в бібліотеках різного профілю: публічних та відомчих бібліотеках, бібліотеках навчальних закладів. Під час співпраці за допомогою інструментів Tomcat 8 та СУБД Postgresql 12 система була розгорнута і налаштована на сервері науково технічної бібліотеки Одеської національної академії харчових технологій (НТБ ОНАХТ).

Шукати документи можна як за атрибутами (автор, назва, інші вихідні дані) так і за належністю документів до тієї чи іншої теми. Для отримання доступу до більшої кількості PDF-файлів користувачу потрібно мати акаунт та авторизуватись на сайті, також він має можливість замовити книжки та потім їх отримати на абонементі або в читальному залі. Система АБІС полегшує роботу НТБ ОНАХТ і переводить її до технологій Web 3.0.

Електронний каталог. Вирішивши питання з прийомом і обліком отриманої літератури, треба довести ці відомості до користувача. Створюємо електронний каталог. Досвід і практика в цьому питанні у наших колег достатня, щоб не зупинятися на цьому. З'являється можливість формувати власні бази даних (БД) на допомогу інформаційної складової.

Йдемо далі. Каталог створено, створені за певними параметрами власні БД. Як все це прорекламувати і надати в доступ?

Спочатку онлайн-каталог було задумано як важливий інструмент бібліотек, враховуючи концепцію OPAC і думку професійної спільноти, каталог - продукт технічних процесів бібліотек, а не послуга для користувача в інформаційному суспільстві. Бібліотеки, особливо університетські, зробили великі інвестиції для адаптації до технологічних змін, які вимагає інтернет.

Крім модифікації майже всіх технічних завдань і центрів, інтернет став одним з основних викликів, з якими зараз стикаються професіонали: об'єднання традиційної та електронної, фізичної і віртуальної інформації, платна і ліцензійна. Парадоксально, але ми можемо помітити дві тенденції, які впливають на концепцію OPAC як пошукового інструменту в бібліотеці: інтеграція і диверсифікація. Як ми вже відзначали - з одного боку, каталог в гібридних

бібліотеках включає книги і журнали (традиційна та електронна версія), веб-ресурси, і т.д., - а з іншого боку, з веб-порталу бібліотеки користувач може отримати доступ до баз даних, на які підписана установа, платформи постачальників електронного контенту, інші каталоги, репозиторії і ресурси.

Цифрові копії книг. Створення баз даних власної генерації дають можливість отримати доступ до цифрових версій книг з фонду НТБ ОНАХТ і працювати з ними віддалено. Для цього користувач повинен оформити електронний читацький квиток (з обов'язковим отриманням шифру, пароля). Дана бібліотечна послуга забезпечує доступ користувача через свій читацький аккаунт до роботи в інтерактивному режимі (можливість шукати в електронному каталозі необхідні видання, замовляти літературу, продовжувати термін користування і, при наявності PDF-версії, працювати з повнотекстовими документами дома).

Сайт бібліотеки. Важливо щоб сайт бібліотеки не тільки інформував про фонд вишу, а й систематично надавав достатній обсяг додаткової інформації, в якій зацікавлені обидві сторони: бібліотека та користувач. Це і новини, інформація, відео, фото, рекомендації та інше. Про представлення бібліотеки в соціальних медіа слід розповідати і на бібліотечних заходах. Інформація повинна бути розміщена на всіх інформаційних стендах, у власній видавничій та іншій рекламній продукції.

Керуючись правилами ведення соціальних мереж, популярність бібліотеки, а саме збільшення її відвідуваності, значно може вирости, через підписників, їх коментарі, спілкування за допомогою особистих повідомлень, репости. Щоб отримати позитивне сприйняття і довіру від читачів, варто оперативно подавати інформацію про послуги та заходи бібліотеки. Не варто забувати про якість контенту, цим обумовлюється перевірена інформація, відповідна етичним нормам і достовірності. Для залучення випадкових відвідувачів, з подальшим трансформацією їх в постійних підписників, необхідно підтримувати інтерес таких до корисного, інформаційного та розважального контенту. Ідеальними варіантами оцінки послуг, що надаються будуть опитування, моніторинги та обговорення, створені бібліотекою. Потенційно збільшити зацікавлених в сторінці дозволить грамотне використання хештегів - ключових слів, які групують інформацію по темам, чим і забезпечують швидкий пошук потрібного.

Сайт буде більш актуальним і затребуваним якщо передбачити його мобільну версію, тим самим забезпечивши доступність бібліотечних сервісів в будь-який час, в будь-якому місці, з будь-якого мобільного пристрою.

Для зручності та покращення якості доступу до інформації, особливо наукової, у сучасному світі розроблено великий обсяг сервісів, для збереження та відтворення необхідної інформації, якими користується більшість науково-технічних бібліотек у вищих навчальних закладах по всьому світу. Для систематизації сучасного уявлення про бібліотеку, було розроблено стандарт Library 3.0, який, в свою чергу, відповідає за модернізацію форми надання послуг бібліотекою за використанням таких технологій, як семантична мережа, хмарові сервіси, мобільні пристрої. Отже, завдяки імплементації стандарту Library 3.0 у діяльність вузівської бібліотеки, кожен користувач отримує зручний та зрозумілий зовнішній вигляд сервісу, швидкий доступ, із будь-якого місця, до наукового фонду бібліотеки, зворотній зв'язок з адміністрацією та співробітниками підрозділів та постійне оновлення для задоволення потреб користувачів.

Розвиток бібліотеки є невід'ємною складовою позиціонування закладів вищої освіти у міжнародних наукових спілках. Є випадки коли поняття бібліотеки, сприймається, як застарілий та не зручний світова мережа. Саме для покращення комунікації та інформаційного забезпечення співробітників та здобувачів вищої освіти, необхідно правильно та чітко організувати процес доступу до необхідної наукової інформації та загальної довідкової літератури. Спираючись на ці аспекти, більшістю світових вузівських бібліотек вже давно імplementовано стандарт Library 3.0, який базується на забезпеченні інформаційних потреб користувача у зручний та зрозумілий спосіб. Головною перевагою даного принципу є базування на потребах користувача, тобто увесь доступ до бібліотеки повинен бути організовано у зрозумілий та зручний спосіб. Також, стандарт Library 3.0 використовує основні переваги та можливості платформи Web 2.0, а саме:

- зосередженість платформи на можливості створення та редагування інформації, що одержується користувачем;
- можливість вільно організувати комунікацію через теги;
- налаштування збереження інформації для подальшої взаємодії за допомогою інтеграції API;
- можливість ділитися контентом;
- використання семантичної розмітки;
- широко розповсюджений web-стандарт;

Використання платформи Web 2.0 у стандарті Library 3.0 призвело до фундаментальних змін у способі збору та розповсюдження інформації, завдяки чому було усунуто велику кількість перешкод у взаємодії між міжнародними науковими спільнотами та академічними бібліотеками. Даний стандарт дозволив модернізувати та покращити процес роботи як для підрозділів бібліотеки, так і для цільової аудиторії.

Для отримання інформації про вплив відповідних стандартів на сприйняття користувачем вихідного результату було побудовано графічне зображення обсягу аудиторії, попиту, впливу та якості роботи програмного продукту. Було використано такий інструментарій, як сервіс Google Analytics

Google Analytics - це сервіс від світової компанії Google, який, за допомогою безкоштовного та у вільному доступі API, вбудовується до веб-ресурсів та аналізує повний обсяг вхідних даних, враховуючи основні ключові параметри. Для ефективного аналізу за допомогою наведеного інструментарію було враховано такі показники трафіку, глибокий

аналіз поставлених задач та поступових налаштувань у роботі сервісу. Дана методи дозволяє підвищити конверсію сайту та може бути корисною для спеціалістів в галузі пошукової оптимізації, а також для веб-аналітики.

Конверсія - це важливий параметр, який характеризує відношення відвідувачів сайту, які виконали які-небудь цільові дії. Для сайту дуже важливо залучення трафіку, але більш важливим є поведінка користувача, зважаючи на його дії та позицію на веб-ресурсі, як постійного користувача чи клієнта (для Інтернет магазинів). Найбільшим показником ефективності веб-ресурсу є рівень конверсії, який відображає рівень взаємодії користувача з додатком.

Алгоритм роботи Google Analytics наступний:

- кожного разу, коли користувач виконує які-небудь дії на сторінках сайту, обробляється код вистежування JavaScript;

- до браузера записується унікальний cookies;
- усі дії користувача фіксуються у одному пакеті (hit), який відправляється на сервер системи;
- відбувається обробка вхідних даних та подальша передача у акаунті системи у вигляді звітів.

Мобільний додаток. Розробка і впровадження мобільних додатків в бібліотечну роботу дає відмінну можливість інтегрувати бібліотечні ресурси в сучасне інформаційне середовище: віртуальна екскурсія по бібліотеці, перегляд новин бібліотеки, пошук і перегляд книг, структура внутрішніх приміщень, інформація про доступність комп'ютерів, перегляд особистої інформації і доступ до електронного читацького квитку.

Telegram є одним з небагатьох, якщо не єдиним, месенджером, який може похвалитися таким великим обсягом функціональності. Розробники показали, що подібного роду програмне забезпечення можна оснастити функціоналом, яким будуть користуватися величезна кількість людей.

Боти в Telegram це вже щось таке, до чого всі користувачі звикли, проте не кожен ними користується в силу непотрібності або банального незнання існування потрібного бота. Боти працюють за наступним принципом: Команди, запити, повідомлення відправляються на сервер, де вони й обробляються. Telegram надає сервер-посередник для шифрування і забезпечується зв'язок користувача з сервером.

Умовно ботів можна розділити на кілька категорій: чат-боти (імітація спілкування), боти-інформатори (інформування про заходи, новинах і т.п.), ігрові боти і боти-асистенти (додаток до вже існуючих, як правило, сервісів).

Наприклад бот, розроблений НТБ ОНАХТ є ботом-інформатором. Завдяки його функціоналу, кожен користувач може дізнатися необхідну інформацію, яка стосується НТБ. Від першокурсників до аспірантів, від викладачів до деканів - інформація такого роду може бути корисна для кожного.

Цифрової хаб. Бібліотеки - один з найбільш надійних просторів і джерел інформації. Однак в епоху, коли комп'ютери і смартфони значно випереджають книги, бібліотеки можуть впроваджувати технології для кращого обслуговування та розвитку. На думку багатьох експертів, вони можуть стати одним з основних місць для впровадження діджиталізації в межах держави, допомагати в реалізації різних інформаційно-довідкових ініціатив.

Європейська комісія затвердила план дій в області цифрової освіти (2021-2027), який показує особливий акцент на високоякісну, інклюзивну і доступну цифрову освіту.

Щоб надати місце для навчання і цифрової трансформації, створюються так звані Цифрові хаби - де люди різного віку можуть вчитися і отримувати допомогу з базовими навичками цифрової грамотності. Розвиток цієї галузі став особливо важливим, після початку пандемії COVID-19, під час якої технології почали використовуватися в безпрецедентному масштабі в освіті та навчанні, обізнаності і грамотності. Саме тому в звичайних і академічних бібліотеках по всьому світу створюють різні навчальні програми, які допомагають підвищити навички в цифрових технологіях.

Цифровізація як основний принцип роботи. Важливий момент діяльності бібліотеки - це активна участь в науково-дослідному процесі ЗВО, пов'язане з пошуком, обробкою наукової інформації, поданням її в статтях і монографіях. Якщо раніше хорошим тоном, вважалося - багато читати та знати. Те сьогодні не менше престижно вміння престижно, орієнтуючись в інформаційному потоці швидко знайти потрібну інформацію. Це забезпечується довідково-бібліографічною роботою - виконання різнопланових довідок, консультування з питань обробки, і методів зберігання інформації. Вже традиційним стало розвиток інформаційної грамотності користувачів з використанням як групових (навчальні семінари, круглі столи та інше), так і індивідуальних форм. Оперативна технічна допомога: від питань підключення до ресурсів і розв'язання проблем при роботі з ними, - до визначення необхідних інформаційних ресурсів і допомоги в оформленні результатів наукових досліджень.

При цьому, бібліотека надає вагомому допомогу в розміщенні і популяризації результатів науково-дослідної діяльності (роботи) науковця академії (підтримка активністю публікацій), тобто підтримує їх публікаційну активність.

Репозитарій. І ми підійшли до наступного етапу: створення на базі вузівської бібліотеки електронного архіву або, як його частіше називають, репозитарія. Репозитарій фіксує інтелектуальний результат вишу. Контент може бути суто науковим або включати навчальні та дослідницькі матеріали, як опубліковані, так і неопубліковані. Він відкритий і сумісний. Основна мета сховища - поширювати інтелектуальну продукцію вузу або установи.

Збираючи, зберігаючи і поширюючи інформацію, він сприяє процесу наукового спілкування. Тобто, репозитарій виконує функції:

- наукова (дослідницька діяльність);
- навчальна (сприяння навчальному процесу);

● інформаційна (задоволення інформативних запитів). Ї вирішує головне завдання: якомога ширше висвітлити результати дослідницької діяльності вчених і розмістити їх у відкритий доступ для подальшого використання в просуванні науки.

Але при цьому, важливо пам'ятати, репозитарій - це не електронна бібліотека (ЕБ). Репозитарій збирає наукові роботи своєї установи. ЕБ призначена для збору і зберігання інформаційних ресурсів (результатів інтелектуальної праці) та інших організацій:

- статті, звіти (тексти);
- матеріали конференцій;
- дисертацій;
- навчальна, наукова література;
- презентації;
- відеоконтент.

Об'єднання репозитаріїв в єдину державну систему в Україні стане великою підмогою для просування наукової ідеї та обміну науковими дослідженнями та досягненнями.

Журнали. Зростання вимог до вчених ХХІ сторіччя призвело до того, що їх наукові статті мають бути опубліковані у визнаних, сучасних та авторитетних виданнях. Перелік вимог, що висувають до наукових видань є майже безкінечні, але все ж таки існує ряд зауважень, рішення яких призведе до підвищення рівня наукового видання у світовому рейтингу. Зокрема, наявність web-сайту наукового журналу; публікація статей, що написані виключно англійською мовою; своєчасність виходу наукового журналу; чисельний показник важливості наукового журналу (Impact Factor) та багато іншого. Вимоги, що висувають до науково-періодичних видань потребують зосередженості на вивченні проблематики, кваліфікованість у галузі та систематизації у здобутих навиків [5].

Одеська національна академія харчових технологій на сьогоднішній день є не лише місцем отримання знань здобувачами освіти, а і системоутворюючим фактором науки як такої. Розвиток наукових шкіл завжди пов'язано з необхідністю публікації наукових досліджень. Для цих цілей на базі Одеської національної академії харчових технологій було засновано 7 періодичних науково-виробничих видань [6]. Кожне із зазначених видань включено до Переліку фахових видань України, низки міжнародних наукових баз реферування та індексування та дотримується визнаних правил і вимог до наукових видань світу

Для організації рівноцінного розвитку всіх періодичних видань Одеської національної академії харчових технологій і приведення їх до міжнародних стандартів видавництва наукової періодики на початку 2014 року був заснований координаційний центр видання наукової періодики (КЦВ), який є одним із підрозділів Науково-технічної бібліотеки.

Інформаційно-технічна база Науково-технічної бібліотеки стрімко розширюється і зараз налічує близько 20 продуктів і це число з часом буде тільки збільшуватись було розроблено сайт <https://need2know.onaft.edu.ua/>. Сайт є помічником науковців та дослідників. Тепер не потрібно запам'ятовувати назви та адреси всіх ресурсів Науково-технічної бібліотеки та координаційного центру видання наукової періодики ОНАХТ, крім того, у деяких із них є сторінки в соціальних мережах. Сайт має простий інтерфейс та ненав'язливий дизайн, для того, щоб працювати з програмними продуктами НТБ ОНАХТ достатньо запам'ятати лише адресу цього сайту, а потім з нього користувач має можливість потрапити до будь-якого продукту.

Сучасна інформаційна технологія у наукометричній сфері відіграє дуже важливу, навіть критичну роль. Без інформаційних технологій оперування даними у сфері наукометрії, особливо при роботі зі звітною документацією, стало б вимагати настільки великих зусиль, що це стало б майже неможливим.

З трансформацією доступу до інформації та її загальною глобалізацією по всьому світу почався період стрімкого її збільшення. Інформацію стало легко знаходити та завантажувати за мінімум часу на будь-якому із доступних електронних гаджетів.

Вивчаючи бенчмаркінг реформованих наукових центрів, які знайшли свою ланку та способи організації звітної документації, слід імплементувати їх досвід у власну діяльність.

Наукометрична база даних власної генерації – це бібліографічна і реферативна база даних з інструментами для відстеження цитованості статей, опублікованих у наукових виданнях, з іншого боку це розділ наукознавства, що займається статистичними дослідженнями структури та динаміки масивів і потоків наукової інформації про окремого науковця або наукового колективу.

Створення наукометричних баз даних та міжнародних реєстрів вчених поборолу інформаційну кризу та надало науковим дослідникам зручний механізм пошуку наукової літератури та їх авторів, що дозволяє налагодити комунікацію між ними й зекономити час, який можна присвятити для досліджень.

Соціальні мережі для просування науковців. Одним із найбільш відвідуваних ресурсів в Інтернеті на даний момент є соціальні мережі. За даними дослідницької компанії comScore їх використовують близько 85% від всіх Інтернет-користувачів світу.

Соціальна мережа – це соціальна структура, що складається з групи вузлів, якими є соціальні об'єкти (люди, групи людей, організації) і зв'язки між ними [3]. Іншими словами – це інтерактивний багатокористувацький веб-сайт, що має такі характерні ознаки, а саме:

- контент сайту та його вміст створюється користувачами сайту;
- користувачі сайту мають можливість спілкуватися між собою та соціальними об'єктами;
- користувачі мають можливість отримувати статичну та динамічну інформацію про соціальні об'єкти та соціальні зв'язки між ними;
- сайт є автоматизованим середовищем, що дає можливість соціальним об'єктам встановлювати соціальні зв'язки між ними.

На рис.1 описані основні функції соціальних мереж.

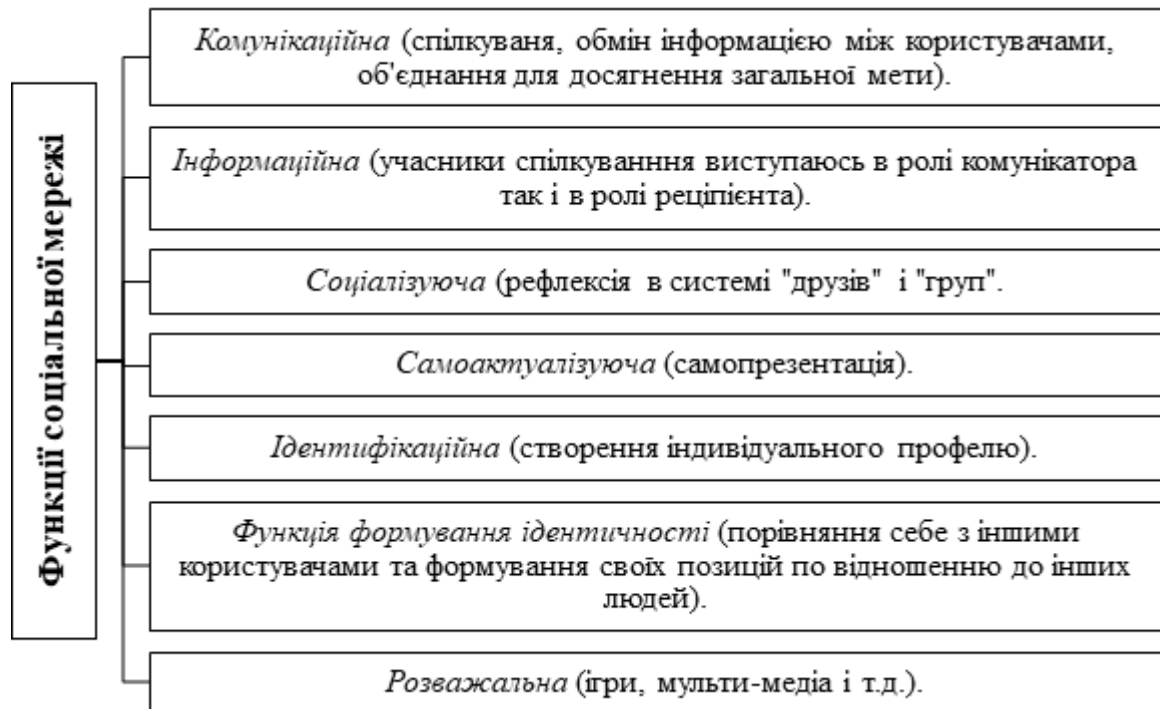

Рис.1 – Функції соціальної мережі

Одні соціальні мережі орієнтовані на пошук та спілкування зі знайомими, інші – бізнес-мережі, а треті – створені для спілкування людей за інтересами.

Порівнюючи найпопулярніші серед них, важливо звернути увагу не на кількість зареєстрованих акаунтів, а на кількість активних користувачів. Соціальні мережі сьогодні настільки міцно вкорінилися в житті людей, що склад найпопулярнішої п'ятірки платформ не змінюється з року в рік, але різняться в залежності від географії та демографічних факторів.

Важливим видом діяльності вчених та дослідників є написання наукових публікацій. В процесі роботи вченим та дослідникам потрібно обмінюватися не лише готовою публікацією, а й результатами експериментів (навіть не завжди вдалим), інструкціями, описами приладів, відеоматеріалами тощо. Технічних можливостей для роботи в соціальних мережах для вчених надано безліч. Зараз зовсім необов'язково збиратися в одному місці для обговорення наукових проблем, численні технології готові допомогти в організації спілкування вчених один з одним, викладачів зі студентами, письменників наукових статей з їх читачами.

Соціальна мережа може знадобитися вченому в якості деякого інтернет-представництва. В цілому цю стратегію можна назвати «репрезентація». Вона має на увазі створення деякого ресурсу, що відповідає на питання «хто я?». Схожа, але значно більш альтруїстична стратегія використання мережі – «експортна». Вона має на увазі не тільки саморепрезентацію користувача, але і публікацію повних текстів робіт і інших корисних матеріалів. Подібні акаунти влаштовані на зразок ретрансляторів, основною метою яких є поширення власних робіт. Антагоністом «експортної» стратегії є, як нескладно здогадатися, «імпортна» стратегія. Тут все просто. Вчений використовує соціальну мережу для пошуку інформації, яка, до речі, публікується користувачами, які діють в рамках вже згаданої «експортної» стратегії. Ну і остання стратегія - «комунікативна», тобто орієнтована в першу чергу на взаємодію з іншими користувачами мережі. Якщо завдання вченого – зробити свої дослідження «більш видимими» для інших вчених, то соціальні мережі у цьому значно допомагають. Але далі все залежить від їх типів. Ті, що призначені в першу чергу для вчених, дуже корисні для просування результатів своїх досліджень і для організації спільної роботи колег. Це такий спосіб для вчених «з'єднуватися в наукові зграї», перебуваючи на різних кінцях землі. А ось соціальні мережі широкого профілю корисні для популяризації результатів [4].

Соціальні медіа – це також прекрасний спосіб збільшити відвідуваність бібліотечних та наукових заходів і збирати на них людей. Вони можуть бути способом популяризації власних досліджень не лише в науковому співтоваристві (серед звичайних читачів і всіх, хто цікавиться).

Якщо ви вважаєте, що ваша цільова аудиторія не відвідує соціальні мережі, то ви помиляєтесь. Через соціальні мережі можна достукатися до будь-якої аудиторії, незалежно від статі, віку, соціального стану. 98% відсотків онлайн-споживачів зареєстровані в соцмережах, досить велика їх частина – це дорослі люди 55-64 років.

Масове залучення інформаційних технологій в бібліотеки перетворили академічні колекції в гібридні колекції, в яких традиційні формати існують пліч-о-пліч з цифровими базами даних з різних джерел, в тому числі оцифровані історичні підбірки установи; збирання цифрових документів, в основному навчальні або дослідницькі матеріали, створені самим університетом; і електронні ресурси, більшість з яких через підписку з комерційні постачальники наукової інформації.

Список використаних джерел

- [1] Впровадження та застосування інформаційних систем у бібліотеках // Українська бібліотечна асоціація: [Веб-сайт]. URL: <https://ula.org.ua/news/4728-zaiava-vho-ukrainska-bibliotечna-asotsiatsiia-vprovadzheniya-ta-zastosuvannya-informatsiynikh-system-u-bibliotekakh> (дата звернення: 28.01.2021).
- [2] Принцип Парето // Wikipedia: [Веб-сайт]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF_%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%BE#:~:text=%D0%9F%D1%80%CC%81%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%20%D0%9F%D0%B0%D1%80%C3%A9%D1%82%D0%BE%20%D0%B0%D0%B1%D0%BE%20%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%BE,%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%BB%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%83%20%D0%B1%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%BE%D1%85%20%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%83%D0%B7%D1%8F%D1%8 (дата звернення: 28.01.2021).
- [3] Воронкин А.С. Социальные сети: эволюция, структура, анализ // Образовательные технологии и общество. 2014. Т. 1, вып. 17. С. 650-675.
- [4] Соцсети в науке // Национальный исследовательский университет Высшая школа экономики: [Веб-сайт]. URL: <https://okna.hse.ru/news/195824996.html> (дата обращения: 18.01.2021).
- [5] Sakaliuk O. Yu. AUTOMATION OF CONTROL OF THE BUSINESS PROCESS OF PUBLISHING SCIENTIFIC JOURNALS // Automation of technological and business-processes. 2016., No. 3 Vol. 8. P. 41-47. <https://doi.org/10.15673/atbp.v8i3.568>
- [6] #CenSciONAFТ: [Веб-сайт]. Одеса, 2021. URL: <https://kci.onaft.edu.ua/> (дата звернення: 18.01.2021).

References.

- [1] Vprovadzheniya ta zastosuvannya informatsiynikh sistem u bibliotekakh // Ukrayins'ka bibliotечna asotsiatsiya: [Veb-sayt]. URL: <https://ula.org.ua/news/4728-zaiava-vho-ukrainska-bibliotечna-asotsiatsiia-vprovadzheniya-ta-zastosuvannya-informatsiynikh-system-u-bibliotekakh> (data zvernennya: 28.01.2021).
- [2] Printsip Pareto // Wikipedia: [Veb-sayt]. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%80%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF_%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%BE#:~:text=%D0%9F%D1%80%CC%81%D0%B8%D0%BD%D1%86%D0%B8%D0%BF%20%D0%9F%D0%B0%D1%80%C3%A9%D1%82%D0%BE%20%D0%B0%D0%B1%D0%BE%20%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%20%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%BE,%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%B9%D1%88%D0%BB%D0%B0%20%D0%B7%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D1%83%20%D0%B1%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%82%D1%8C%D0%BE%D1%85%20%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%83%D0%B7%D1%8F%D1%8 (data zvernennya: 28.01.2021).
- [3] Voronkyn A.S. Sotsyalnye seti: evolyutsyya, struktura, analiz // Obrazovatelnye tekhnologii i obshchestvo. 2014. T. 1, vyp. 17. S. 650-675.
- [4] Sotsseti v nauke // Natsyonal'nyy issledovatel'skiy universitet Vysshaya shkola ekonomiki: [Veb-sayt]. URL: <https://okna.hse.ru/news/195824996.html> (data obrashcheniya: 18.01.2021).
- [5] Sakaliuk O. Yu. AUTOMATION OF CONTROL OF THE BUSINESS PROCESS OF PUBLISHING SCIENTIFIC JOURNALS // Automation of technological and business-processes. 2016., No. 3 Vol. 8. P. 41-47. <https://doi.org/10.15673/atbp.v8i3.568>
- [6] #CenSciONAFТ: [Veb-sajt]. Odesa, 2021. URL: <https://kci.onaft.edu.ua/> (data zvernennya: 18.01.2021)

Отримана в редакції 02.02.2021. Прийнята до друку 25.02.2021. Received 02 February 2021. Approved 25 February 2021. Available in Internet 31 March 2021.